

Ivan Sørensen

Forsikrings- ret

**3. omarbejdede
udgave**

**Jurist- og
Økonomforbundets
Forlag**

Forsikringsret
3. udgave, 1. oplag

© 2002 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse eller
mangfoldiggørelse af denne bog eller dele heraf er
uden forlagets skriftlige samtykke ikke tilladt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Omslaget er tilrettelagt af Morten Højmark
Tryk: Narayana Press, Gylling
Indbinding: Damm's Bogbinderi, Randers

Printed in Denmark 2002
ISBN 87-574-0303-1

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Lyngbyvej 17
Postboks 2702
2100 København Ø

Telefon: 39 13 55 00
Telefax: 39 13 55 55
e-mail: fl@djoeff.dk
Homepage: www.djoeff-forlag.dk

Forord til 3. udgave

Kompleksiteten i forsikringsretten er ikke blevet mindre efter udgivelsen af 2. udgave – snarere tværtimod. I denne 3. udgave af »Forsikringsret« er der indarbejdet nye retsafgørelser og ankenævnskendelser mv. ligesom der er sket omstruktureringer og indføjet nye afsnit som følge af ny lovgivning, som f.eks. Konkurrence Lovgivningen og persondatalovgivningen og som følge af ny praksis på visse områder. Efter udgivelsen af 2. udgave er der offentliggjort et overvældende antal retsafgørelser og kendelser fra Ankenævnet for Forsikring. Mange fra Ankenævnet foreligger der nu ca. 40.000 afgørelser – hvoraf de fleste allerede er offentliggjorte – fra Nævnets oprettelse til i dag.

I 1999 blev der nedsat et udvalg under Justitsministeriet med den opgave at overvurdere forsikringsaftaleloven. Udvalgets arbejde har udmøntet sig i vedtagelsen af § 120a i FAL, som også er behandlet i nærværende udgave. Det må forventes at udvalget barsler med en betænkning om en generel revision af forsikringsaftaleloven i løbet af sommeren 2002.

Da bogen anvendes som lærebog på den juridiske kandidatuddannelse ved Københavns Universitet har det været nødvendigt med en ajourført udgave på nuværende tidspunkt.

Tak til redaktionschef Vivi Antonsen og forlagets medarbejdere for en stor indsats i forbindelse med udgivelsen.

Januar 2002

Københavns Universitet, Det retsvidenskabelige institut C

Ivan Sørensen

Forord til 2. udgave

Denne 2. udgave af »Forsikringsret« er på en lang række punkter omarbejdet i forhold til 1. udgave. Herudover er der i denne udgave sket en ajourføring af domme og ankenævnspraksis m.v. Endvidere er der indføjet et kapitel om livsforikrning og et kapitel om modregning, tilbagebetalingskrav og identifikation.

Jeg har høstet mange gode erfaringer fra undervisningen i forsikringsret ved Københavns Universitet. Disse erfaringer er indgået i arbejdet med bogen. Der er taget hensyn til, at bogen også skal kunne bruges i undervisningen af jurastuderende på overbygningsuddannelsen.

En lang række personer har tilsendt mig materiale til bogen. Dette takker jeg for. En særlig tak er der til direktør cand.jur. Henning Jønsson, Ankenævnet for forikrning, advokat Michael S. Wiesbye, afdelingschef Laus Mikkelsen, Top-Danmark, ekspeditionssekretær Lasse Gerlings, Baltica, afdelingschef Ivan Christensen og advokat Peter Teisen, Codan, kontorchef Birgitte Weidekamp, kontorchef Jane Emcke, ekspeditionssekretær Kaj Døring Larsen, Assurandørkontoret og overvagtimester Troels Stigaard, Folketinget.

Sekretarerne Elsebeth Lavtsen og Inge Christiansen har med stor omhu medskrevet en del af manuskriptet. Tak for det. Også tak til stud.jur. Pia Norsker for arbejdet med bl.a. stikordsregistret.

Januar 1997

Københavns Universitet, Det Retsvidenskabelige institut C

Ivan Sørensen

Indholdsfortegnelse

Forordelsesliste	XXI
------------------------	-----

Almindelig Del

Kapitel 1. Indledning	3
1. Grundbegreber og termer	3
2. Retskilder	8
3. EU retlige regler	10
3.1. Værnetingsregler	11
3.2. Lovvalgsregler	14
3.2.1. Skadesforsikring	14
3.2.2. Særligt om ansvarsforsikring for motorkøretøjer	17
3.2.3. Livsforsikring	18
Kapitel 2. Den retlige regulering og faktiskestyling af privatforsikring	19
1. Den retlige regulering	19
1.1. Tilsyn med forsikringsvirksomhed	19
1.2. Forbrugerbeskyttelse ved markedsføring	21
1.2.1. Forbrugerombudsmanden	21
1.2.2. Forsikringsankenævnet	23
1.3. Beskyttelse af den frie konkurrence	26
1.4. Beskyttelse af persondata	27
1.5. Regulering af forsikringsaftalen	27
2. Den faktiske styring	28
Kapitel 3. Forsikringsaftalen	31
1. Begrebet forsikringsaftale	31
2. Interessen i forsikring	33
2.1. Begrebet interesse	33
2.2. Interessen ved skadesforsikring	34
2.2.1. Kravet om lovlig og økonomisk interesse	34
2.3. Interessen ved summaforsikring	40
3. Pligt til at tegne forsikring	41
3.1. Forsikringstagerens pligt	41

3.2.	Selskabets pligt	44
3.2.1.	Lovpligtige forsikringer	44
3.2.2.	Andre forsikringer – branchekutyme/forsikringspraksis	47
4.	Aftalens indgåelse	51
4.1.	Risikooplysninger	51
4.1.1.	Tegning med forsikringsbegæring	51
4.1.2.	Tegning uden forsikringsbegæring	52
4.1.2.1.	Forbrugerforsikringer	52
4.1.2.2.	Erhvervsforsikringer	53
4.1.3.	Pligt til at afgive (rigtige) risikooplysninger	53
4.1.3.1.	Pligtens indhold	53
4.1.3.2.	Pligtens tidsmæssige udstrækning	57
4.1.4.	Særligt om afgivelse af helbredsoplysninger ved personforsikring	60
4.1.5.	Særligt om aftalens parter	62
4.2.	Selskabets informationspligt	63
5.	Policen og forsikringsbetingelserne	66
5.1.	Policen – kongruens og rettidighed	67
5.1.1.	Rettidighed	67
5.1.2.	Kongruens	68
6.	Forsikringstagerens fortrydelsesret	70
7.	Fortolkning af forsikringsaftalen	74
7.1.	Kontraktstyper	74
7.2.	Fortolkning af standardkontrakter	75
7.2.1.	Klarhedsreglen	75
7.2.2.	Den »bundne« fortolkning (vedtagne fagudtryk mv.)	78
7.2.3.	Den »naturlige« ordfortolkning	79
7.2.4.	Formålsbestemt fortolkning	81
7.3.	Fortolkning af »agreed documents«	82
7.4.	Fortolkning af individuelle kontrakter	84
7.5.	Urimelige aftalevilkår – Aftalelovens § 36 og § 38 c	85
7.6.	Aftalevilkår i strid med branchekutyme/praksis	87
7.7.	Selskabets ændringer af aftalevilkårene	88
8.	Aftalens fornyelse/fortsættelse eller ophør	93
8.1.	Aftalens fornyelse/fortsættelse	93
8.2.	Aftalens ophør ved opsigelse	94
8.2.1.	Aftalevilkår vedr. opsigelse	94
8.2.2.	Lovregler vedr. opsigelse	98
8.3.	Aftalens ophør af andre grunde	99

Kapitel 4. Forsikringstiden	101
4.1. Begrebet forsikringstid	101
4.2. Parternes pligter	102
4.2.1. Forsikringstagerens pligter	102
4.2.2. Selskabets pligter	103
Kapitel 5. Forsikringsbegivenheden	105
5.1. Begrebet forsikringsbegivenhed	105
5.2. Kravet om kausalitet og adækvans	109
5.2.1. Årsagsrækken frem til forsikringsbegivenheden	110
5.2.2. Flere forsikringsbegivenheder	111
5.2.3. Årsagsrækken fra forsikringsbegivenheden til skadesfølgerne	113
5.2.4. Beviset for årsagssammenhæng	116
5.2.5. Adækvate følgeskader og tab	117
5.3. Forsikringsbegivenheden og forsikringstiden	118
5.3.1. Skadesårsagsprincippet	118
5.3.2. Konstateringsprincippet og Skadesvirkningsprincippet	120
5.3.3. Claim made princippet	122
5.3.4. Diagnoseprincippet	123
5.4. Anmeldelse af forsikringsbegivenheden	125
Kapitel 6. Forhold der kan føre til nedsættelse eller bortfald af forsikringsydelsen	127
6.1. Indledning	127
6.2. Fremkaldelse af forsikringsbegivenheden	128
6.2.1. Indledning	128
6.2.2. Forsæt	129
6.2.2.1. Bevisbyrde, beviskrav og bevisdata	129
6.2.2.2. Forsætsgrader	133
6.2.2.3. Fuldbyrdelsesmomentets placering	137
6.2.2.4. Kravet om kausalitet og adækvans	138
6.2.2.4.1. Flere forsikringsbegivenheder	141
6.2.2.5. Uagtsomme skadesfølger og casus mixtus-ansvar	141
6.2.3. Grov uagtsomhed	144
6.2.3.1. Begrebet og fastsættelsen af et kriterium i praksis	144
6.2.3.2. Bevisregler og årsagskrav	149
6.2.3.3. Grov uagtsomhed ved forskellige forsikringstyper	152
6.2.3.4. Nedsættelse eller bortfald af forsikringsydelsen	157
6.2.4. Undtagelserne til FAL § 18	158

2.4.1.	Alderskriteriet	158
2.4.2.	Det psykiske kriterium	159
2.4.3.	Forsvarlige redningsforanstaltninger	162
2.5.	Simpel uagtsomhed	163
2.6.	Selvforkyldt beruselse	165
3.	Urigtige risikoplysninger	170
3.1.	Svig mv.	171
3.2.	Forsætlig og uagtsom afgivelse	174
3.2.1.	Bortfald af erstatningen	174
3.2.2.	Nedsættelse af erstatningen	179
3.3.	God tro	182
3.4.	Retsvirkning iflg. aftalen	183
3.5.	Selskabets uagtsomhed	183
3.6.	Selskabets reklamationspligt	184
4.	Risikodifference – risikoforøgelse	186
4.1.	Begreberne risikoforøgelse (fareforøgelse), risiko- formindskelse og risikodifference	186
4.2.	Skadesforsikring	188
4.2.1.	Formkrav og krav om relevans	188
4.2.2.	Subjektiv og objektiv risikoforøgelse	189
4.2.3.	Selskabets reklamationspligt	189
4.2.4.	Retsvirkninger	190
4.3.	Livsforsikring	192
4.3.1.	Formkrav og krav om relevans	192
4.3.2.	Retsvirkninger	193
4.4.	Syge- og ulykkesforsikring	193
4.4.1.	Formkrav og krav om relevans og viden	193
4.4.2.	Retsvirkninger	195
4.4.3.	Selskabets reklamationspligt	196
5.	Sikkerhedsforskrifter	196
5.1.	Skadesforsikring	196
5.1.1.	Begrebet sikkerhedsforskrift	196
5.1.2.	Formkrav	198
5.1.3.	Krav om forsømmelse (uagtsomhed)	202
5.1.4.	Krav om kausalitet	203
5.1.5.	Bevisregler	206
5.1.6.	Retsvirkninger	206
5.1.7.	Identifikation	207
5.1.8.	Sammenfatning	207
5.2.	Syge- og ulykkesforsikring	210

5.1.1.	Begrebet sikkerhedsforskrift	210
5.1.2.	Formkrav	210
5.1.3.	Retsvirkninger	211
6.	Den sikredes afværge- og tabsbegrænsningspligt	212
6.1.	Skadesforsikring	213
6.1.1.	Afværge- og tabsbegrænsningspligtens indhold	213
6.1.2.	Tilsidesættelse af pligten	214
6.1.3.	Retsvirkninger ved tilsidesættelse af pligten	215
6.1.4.	Omkostninger og tab ved forsvarlige foranstaltninger ..	216
6.2.	Syge- og ulykkesforsikring	219
6.2.1.	Tabsbegrænsningspligtens indhold	219
6.2.2.	Retsvirkningerne af overtrædelse	220
7.	Fremkaldelse af forsikringsbegivenheden, risikoforøgelse, sikkerhedsforskrifter og tabsbegrænsningspligt	220
7.1.	Afgrænsningsproblemer	220
7.1.1.	Fremkaldelse af forsikringsbegivenheden og risikoforøgelse	220
7.1.2.	Fremkaldelse af forsikringsbegivenheden og sikkerheds- forskrifter	221
7.1.3.	Fremkaldelse af forsikringsbegivenheden og tabs- begrænsningspligten	222
7.1.4.	Risikoforøgelse og sikkerhedsforskrifter	222
7.1.5.	Risikoforøgelse og tabsbegrænsningspligten	222
7.1.6.	Sikkerhedsforskrifter og tabsbegrænsningspligt	223
8.	Præmien	223
8.1.	Lovregler og forsikringsvilkår om præmiens betaling ..	223
8.2.	Formkrav til selskabets opkrævning	224
8.3.	Rigtig betaling af præmien	226
8.4.	Retsvirkningerne af præmierestance	226
8.5.	Gebyrer ved forsinket betaling	228
8.6.	Udeblivelse af retsvirkninger	229
8.6.1.	Henstand med betaling	229
8.6.2.	Adresseændring	231
9.	Underforsikring	231
9.1.	Begrebet underforsikring	231
9.2.	Retsvirkninger	232
9.3.	Fravigelse af lovreglen – »au premier risque« og brøkdelsforsikring	233
10.	Forsinket anmeldelse af forsikringsbegivenheden	234
10.1.	Formkrav	234

10.2.	Retsvirkningerne af forsinket anmeldelse	235
Kapitel 7. Tilbagebetalingskrav, identifikation og modregning		
1.	Tilbagebetalingskrav – <i>condictio indebiti</i>	239
2.	Identifikation	240
3.	Modregning	242
Kapitel 8. Forsikring af tredjemands interesse		
1.	Begrebet tredjemands interesse	245
2.	Den værnede personkreds	245
2.1.	Ejer	246
2.2.	Kreditgiver	246
2.3.	Pantnaver	247
2.4.	Indehaver af anden tinglig rettighed	247
2.5.	Bærer af risikoen for tingskade	249
3.	Forsikringstagerens, den sikredes og selskabets retsstilling	250
3.1.	Før forsikringsbegivenhedens indtræden	250
3.2.	Efter forsikringsbegivenhedens indtræden	251
3.2.1.	Identifikation	253
3.2.1.1.	Almindelige principper	253
3.2.1.2.	Bygningsbrandforsikring	255
Kapitel 9. Erstatningens opgørelse– grundlæggende regler, dobbeltforsikring, renterog sagsomkostninger		
1.	Indledning	257
2.	Tingsforsikring	257
2.1.	Skadesforsikringens grundprincip	258
2.2.	Erstatningens fastsættelse – generelt	260
2.2.1.	Partiel skade	260
2.2.2.	Totalskade, tyveri mv.	264
2.2.3.	Takseret police	264
2.2.4.	Tilvirkede genstande	266
2.2.5.	Erstatningens (ydelsens) form mv.	266
3.	Personforsikring	267
4.	Forsikringssvig	268
5.	Dobbeltforsikring	269
5.1.	Kumulation eller fradrag	269
5.1.1.	Tingsforsikring og ansvarsforsikring mv.	269
5.1.2.	Personforsikring	270
5.2.	Den sikredes informationspligt	270

5.3.	Selskabernes indbyrdes regres	271
6.	Fortæring af forsikringsydelsen og sagsomkostninger	274
6.1.	Renter ved forsinket betaling	274
6.2.	Sagsomkostninger	280
Kapitel 10. Forældelse af forsikringskrav		
1.	De almindelige regler om forældelse – FAL § 29	283
1.1.	Passivitetsgrundsætningen	293
1.2.	Rigtig anmeldelse af kravet	295
2.	Særligt om forældelse af selskabets ydelse (forsikringsydelsen) ...	296
2.1.	Tingsforsikring	296
2.2.	Personforsikring	297
2.2.1.	Forældelsesfristens begyndelsestidspunkt	297
2.2.1.1.	Forsikringsbegivenhedens indtræden	298
2.2.1.2.	Særligt om sygdomsdækningen – Diagnosens fastsættelse	299
2.2.1.3.	Ulykkestilfældets eller sygdommens første følger manifesterer sig	299
2.2.1.4.	Invaliditetens stationærtidspunkt	299
2.2.1.5.	Méngradens fastsættelse	301
2.2.1.6.	Kravets opgørelse i kroner og øre	301
2.2.1.7.	Valget	302
2.3.	Ansvarsforsikring	306
2.4.	Andre forsikringer	307
2.5.	Særlige regler om forældelse	308
3.	Særligt om forældelse af forsikringstagerens ydelse	311
Kapitel 11. Forsikring og erstatningsansvar – selskabets regresret og lempelsesregler		
1.	Indledning	313
2.	Forsikring og erstatningsansvar	313
2.1.	Tingsforsikring og driftstabsforsikring	313
2.1.1.	Hovedreglen om ansvarsfrihed (EAL § 19, stk. 1)	313
2.1.2.	Undtagelserne om erstatningspligt	315
2.1.2.1.	Skader, der forvoldes forsætligt eller ved grov uagtsomhed(EAL § 19, stk. 2 nr. 1)	315
2.1.2.2.	Skader, der forvoldes ved udøvelse af offentlig eller erhvervs­mæssig virksomhed osv. (EAL § 19, stk. 2 nr. 2)	320

2.1.2.3.	Skader, der forvoldes af arbejdstagere (EAL § 19, stk. 3)	320
2.1.2.4.	Ansvar efter færdselsloven, luftfartsloven og søloven (EAL § 21)	321
2.2.	Arbejdsgiverens ansvarsforsikring (EAL § 19, stk. 3) ..	321
2.3.	Andre forsikringer	322
3.	Selskabets regresret	322
3.1.	Skadesforsikring (EAL § 22, stk. 1)	322
3.2.	Personforsikring (EAL § 22, stk. 2)	324
4.	Lempelsesregler	325

Kapitel 12. Mulighederne for at få prøvet selskabets afgørelse

1.	Domstolene	327
2.	Ankenævnet for Forsikring	327
2.1.	Indledning	327
2.2.	Nævnets sammensætning	329
2.3.	Nævnets kompetence	329
2.4.	Nævnets sagsbehandling og afgørelse	331
3.	Voldgift	334
4.	Kundepaneler og Kundeombud	336

Speciel Del

Indledning	338
------------------	-----

Kapitel 13. Motorkøretøjsforsikring

1.	Ansvars- og kaskoforsikring – fælles vilkår	339
1.1.	Personkreds	339
1.2.	Geografisk afgrænsning	341
1.3.	Objektiv afgrænsning af selskabets risiko	343
2.	Ansvarsforsikring	344
2.1.	Dækningsområde	344
2.1.1.	Ansvar efter færdselsloven	344
2.1.2.	Selskabets hæftelse over for skadelidte	345
2.2.	Selskabets regresret	346
2.2.1.	Lovmæssig regres	346
2.2.1.1.	Regres ved udlejning	346
2.2.1.2.	Regres ved misbrug af løse prøveskilte	347
2.2.2.	Policemæssig regres	348
2.2.2.1.	Grov hensynsløshed – færdselslovens § 108, stk. 2	348

2.2.2.2.	Forsæt	349
2.2.2.3.	Uforsikrede og ukendte motorkøretøjer	350
2.2.2.4.	Skadesopgørelse	352
3.	Følieforsikring	354
3.1.	Forsikringens skadesbegreb	354
3.1.1.	Særligt om nedstyrning af genstande	356
3.1.2.	Særligt om tilbehør	357
3.1.3.	Ansvarsfraskrivelsesklausuler	358
3.1.4.	Objektiv afgrænsning af selskabets risiko	358
3.1.4.1.	Mekaniske dele	358
3.1.4.2.	Bearbejdning eller behandling	359
3.1.4.3.	Vejrligets påvirkning, slitage mv.	359
3.1.5.	Subjektive ansvarsfraskrivelsesklausuler (Tilregnelssklausuler)	360
3.1.5.1.	Forsæt	360
3.1.5.2.	Grov uagtsomhed	361
3.1.5.3.	Selvforkyndt beruselse	363
3.1.5.4.	Begrebet beruselse	363
3.1.5.5.	Væsentlighedsbetingelsen og fordeling af bevisbyrden ..	370
3.1.5.6.	Beruselse og EAL § 19, stk. 2 nr. 1	372
3.1.5.7.	Sikkerhedsforskrifter	373
3.1.5.8.	Ubetinget (objektiv) og betinget (subjektiv) identifikation	375
3.1.5.9.	Skadesopgørelse	379
3.1.6.	Almindelig dækning	379
3.1.6.1.	Reparation/kontanterstatning/nyværdierstatning	379
3.1.6.2.	Transportomkostninger	381
3.1.6.3.	Udvidet dækning	382
3.1.6.4.	Særlig nyværdierstatning	382
3.1.6.5.	Erstatning for værdiforringelse	382
3.1.6.6.	Afsavnerstatning	383
3.1.7.	Kreditgivers retsstilling	384

Kapitel 14. Ulykkesforsikring

1.	Indledning	387
1.1.	Personkreds	387
1.2.	Geografisk afgrænsning	388
1.3.	Tidsmæssig afgrænsning	388
2.	Forsikringsformer	390

2.1.	Særligt om fritidsulykkesforsikring – afgrænsning af fritidsskade over for arbejdsskade	391
3.	Forsikringsbegivenheden – begrebet ulykkestilfælde	393
3.1.	Bevisregler	394
3.2.	Den traditionelle ulykkesdefinition	395
3.2.1.	Tilfældig indvirkning	397
3.2.2.	Viljeskravet	398
3.2.2.1.	Det fremrykkede fuldbyrdelsesmoment	399
3.2.2.2.	De regulære og de irregulære ulykkeskader	401
A.	De regulære ulykkeskader	402
B.	De irregulære ulykkeskader	402
3.2.2.3.	Det fremrykkede fuldbyrdelsesmoment og FAL § 18, stk. 1	410
3.2.2.4.	Selv mord og forsøg på selvmord	411
3.2.3.	Kravet om en pludselig indvirkning	414
3.2.4.	Kravet om en udefra kommende indvirkning	417
3.2.5.	Kravet om indvirkning på legemet	421
3.2.6.	Kravet om påviselig legemsbeskadigelse	422
3.3.	Nye ulykkesdefinitioner	423
3.5.	Aftalen indeholder ingen ulykkesdefinition	426
4.	Udvidelse af ulykkesbegrebet	427
5.	Afgrænsning over for sygdom	427
6.	Objektiv afgrænsning af selskabets risiko	429
6.1.	Krig, naturkatastrofer mv.	429
6.2.	Farlig sport, slagsmål og strafbare handlinger	430
6.2.1.	Farlig sport	430
6.2.2.	Anden sport	431
6.2.3.	Slagsmål	431
6.2.4.	Strafbare handlinger	433
6.3.	Tandskader	433
7.	Subjektiv afgrænsning af selskabets risiko (Tilregnelssesklausuler)	434
7.1.	Forsæt	434
7.2.	Grov uagtsomhed	435
7.3.	Selvfor skyldt beruselse	439
8.	Fastsættelse af forsikringsydelsen	443
8.1.	Erstatning ved invaliditet	443
8.1.1.	Medicinsk invaliditet	443
8.1.1.1.	Tabellarisk ansættelse af invaliditetsgraden	443
8.1.1.2.	Ansættelse uden for tabel	444

11.3.	Forudbestående invaliditet	446
11.4.	Udmåling af erstatning	449
11.5.	Særligt om udbetaling af erstatning til børn	450
12.	Økonomisk betinget invaliditet – erhvervsudygtighed ..	451
12.1.	Udmåling af erstatning	453
13.	Dagpenge	454
14.	Udmåling af erstatning	454
15.	Dødsfaldserstatning	454
16.	Selskabets ret til at kræve obduktion	455
17.	Retten til forsikringssummen	460
18.	Erstatning for helbredelsesudgifter	460
Kapitel 15. Syge- og ulykkesforsikring		463
15.1.	Udformingsformer	463
15.2.	Forsikringsbegivenheden	464
15.3.	Udformingsbegrænsninger	464
15.4.	Udformingsfraskrivelsesklausuler	464
Kapitel 16. Livsforsikring		465
16.1.	Indledning	465
16.2.	Erstatningsformer	465
16.3.	Generel afgrænsning	467
16.4.	Udformings afgrænsning	467
16.5.	Erstatning	467
16.6.	Forsikringsformer	468
16.7.	Individuel livsforsikring	468
16.8.	Gruppelivsforsikring/kollektiv livsforsikring	469
16.9.	Overføle policemæssige forhold	470
16.10.	Fripolice	470
16.11.	Tilbagekøbsværdi	471
16.12.	Belåning	472
16.13.	Bonus	472
16.14.	Premiefritagelse	472
16.15.	Mortifikation	473
16.16.	Forsikringsbegivenheden	474
16.17.	Erstatning	475
16.18.	Erhvervsvennetabserstatning og ratepension	475
16.19.	Dødsfaldserstatning	475
16.20.	Dødsbegrebet og dødsriterier	475
16.21.	Retten til forsikringssummen	476

10.2.1.	Indsættelse af begunstigede – legal kompetence og habilitet	476
10.2.2.	Formkrav	478
10.2.3.	Standardklausuler	481
10.2.4.	Individuelle klausuler	481
10.2.5.	Tilbagekaldelse af begunstigelseserklæring	482
10.2.5.1.	Legal kompetence og habilitet	482
10.2.5.2.	Formkrav	482
10.2.5.3.	Tiden for lovlig tilbagekaldelse	482
10.2.5.4.	Genkaldelig og uigenkaldelig begunstivelse	483
10.2.6.	Den begunstigedes retsstilling	484
10.2.6.1.	Før dødsfaldet	484
10.2.6.2.	Efter dødsfaldet	484
10.2.6.3.	Ægtefællens retsstilling	485
10.2.6.4.	Børns retsstilling	487
10.2.6.5.	»Arvingers« retsstilling	488
10.2.6.6.	»Nærmeste pårørendes« retsstilling	489
10.2.6.7.	De begunstigedes retsstilling i forhold til tvangsarvinger	492
A.	Boslod og tvangsarvelod	492
B.	Krav efter arvelovens § 7 b, stk. 2 og andre krav	495
10.2.6.8.	Retsvirkningerne når der ikke er indsat nogen begunstiget	495
10.2.6.9.	Særligt om samboendes retsstilling	496
11.	Fortabelse af retten til forsikringssummen	496
11.1.	Særlige regler om selvmord	496
11.2.	Den begunstigedes eller den sikredes forsætlige fremkaldelse af forsikringsbegivenheden	497
12.	Overdragelse og pantsætning af policen	498
13.	Kreditorforfølgning mod policen.	500
	Bilag nr. 1: Vedtægter for Ankenævnet for forsikring	505
	Bilag nr. 2: Vejledende retningslinier for accept ved ændring forbrugerforsikring	511
	Bilag nr. 3: Dobbeltforsikringsaftalen	517
	Bilag nr. 4: Deklaration vedrørende finansiering/leasing/ (motorkøretøjsforsikring)	535
	Bilag nr. 5: Regresfracfaldsaftalen	537
	Bilag nr. 6: Tilladte grundformer vedrørende livsforsikring	547

Ungtatsliste	551
Domme og ankenævnetsregistre mv.	555
Udvalgte register	573

Bogen *Forsikringsret* er inddelt i en Almindelig del og en Speciel del.

Almindelig del indeholder en udførlig fremstilling af de regler, der regulerer forsikringsaftaler. Systematisk er denne del af bogen udarbejdet således, at læseren – efter en kort introduktion i retskilder, relevante EF-retlige regler og de offentlig- og privatretlige regulerings- og styringsinstrumenter – kan følge det retlige og faktuelle forløb fra forsikringsaftalens indgåelse til forsikringskravets forældelse.

Speciel del indeholder en udførlig redegørelse for dækningen ved udvalgte forsikringstyper, herunder motorkøretøjsforsikring og ulykkesforsikring m.fl.

Til belysning af problemstillinger og løsninger indeholder bogen et betydeligt antal domme, kendelser fra Ankenævnet for Forsikring, og Assurandørsocietetets responsa.

Forfatteren er adjunkt i formueret ved Retsvidenskabeligt Institut, Københavns Universitet og underviser bl.a. i kursusfaget forsikringsret. Forfatteren blev i januar 1990 lic.jur. (Ph.D) på afhandlingen *Den private syge- og ulykkesforsikring*.

ISBN 87-574-0303-1